OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Asiantuntijalausunto

13.9.2021

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Erityisasiantuntija Petteri Jartti

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuen (HE 56/2021 vp)

Eduskunnan sivistysvaliokunta on 8.9.2021 pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon pelastustoimen järjestämisen uudistus koskevasta lainsäädännöstä johtuen.

Oikeusministeriö esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Henkilötietojen suoja

Esityksen 60. lakiehdotuksen 11 §:n 1. virkkeen mukaan hyvinvointialue on palvelusetelillä järjestettävässä palvelussa syntyvien potilas- ja asiakasasiakirjojen luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 4 artiklassa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Oikeusministeriö toteaa, ettei rekisterinpitäjyyden määrittävässä säännöksessä ole tarpeen viitata henkilötietojen suojaa koskevaan yleislainsäädäntöön. Koska säännöksessä käytetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa määriteltyä rekisterinpitäjä -käsitettä, oikeusministeriö katsoo, että säännöksestä tulisi poistaa tarpeeton viittaus tietosuoja-asetukseen.

Esityksen 62. lakiehdotuksen 13 §:n 1 momentin 1. virkkeen mukaan ennen kuin asiakas tai hänen edustajansa antaa sosiaalihuollon järjestäjälle ja toteuttajalle tietoja, hänellä on oikeus saada tietää, miksi hänen antamiaan tietoja tarvitaan, mihin tarkoitukseen niitä käytetään ja mihin niitä säännönmukaisesti luovutetaan. Ehdotetun 13 §:n 2 momentin mukaan asiakkaalle ja hänen lailliselle edustajalleen on annettava tieto siitä, miten hän voi käyttää tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja rekisteröidyn oikeuksiaan, jollei asiakas ole jo saanut tätä tietoa. Oikeusministeriö toteaa, että rekisteröidyn informoinnista säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artikloissa. Muutettavaksi ehdotetut säännökset vaikuttavat tietosuoja-asetuksen kanssa päällekkäiseltä sääntelyltä. Jatkokäsittelyssä on syytä varmistua säännöksen tarpeellisuudesta tai ne tulisi poistaa.

Ehdotetun 13 §:n 1 momentin 2. virkkeen mukaan luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) tarkoitetusta rekisterinpitäjästä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvassa toiminnassa syntyneiden sekä hyvinvointialueelle kuntien ja kuntayhtymien hallinnasta siirtyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojen osalta säädetään sosiaali- terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 58 §:ssä. Oikeusministeriö toteaa, ettei rekisterinpitäjyyden määrittävässä säännöksessä ole tarpeen viitata henkilötietojen suojaa koskevaan yleislainsäädäntöön. Koska säännöksessä käytetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa määriteltyä rekisterinpitäjä -käsitettä, oikeusministeriö katsoo, että säännöksestä tulisi poistaa tarpeeton viittaus tietosuoja-asetukseen.

Kielelliset oikeudet

Lähtökohtana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukselle (jäljempänä sote-uudistus) on ollut turvata nykyiset kielelliset oikeudet. Hyvinvointialueiden asukkaiden kielelliset oikeudet turvataan kansalliskielten ja saamen kielten osalta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 5 §:ssä (jäljempänä sote-järjestämislaki). Sote-järjestämislain säännökset muodostavat kokonaisuuden yhdessä kielilakiin ja saamen kielilakiin tehtyjen muutosten kanssa. Oikeusministeriö katsoo, että vaikka käsillä olevassa esityksessä tehdään sote-uudistuksesta johtuvia teknisiä muutoksia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräisiin muihin lakeihin on tärkeää huolehtia siitä, että muutokset eivät johda kielellisten oikeuksien heikentymiseen tai mahdollisesti epäselvään tulkintaan asiakkaiden kielellisten oikeuksien sisällöstä sosiaali- ja terveyspalveluissa

Muutoksenhakusääntely

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (LE 60) muutoksenhakua koskevan 13 §:n 1 momentin viittaus hallintolakiin pitäisi muuttaa aineelliseksi ehdotetun siten kuin – rakenteen sijaan, koska tällaisesta rakenteesta ei käy riittävän selvästi ilmi, onko viittauksen tarkoitus olla informatiivinen vai aineellinen.

Rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (LE 64) 13 §:n 1 ja 2 momenttiin esitetään viittaus toimielimeen muutettavaksi viittaukseksi hyvinvointialueeseen. Tulisiko viittaus toimielimeen muuttaa viittaukseksi hyvinvointialueeseen myös pykälän 2 momentin toiseen virkkeeseen, jonka mukaan viranhaltijan on saatettava asia *toimielimen* ratkaistavaksi, jos päätökseen tyytymätön 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan vaatii sitä kirjallisesti?

Omaishoidon tuesta annetun lain (LE 66) 12 §:n viittaus oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin tulisi kohdistaa hallintoriita-asioihin, koska pykälä sisältää jo muutoin muutoksenhaun osalta viittauksen sosiaalihuoltolakiin. Pykälän viimeisen lauseen voisi muuttaa esimerkiksi muotoon: ”Menettelystä hallintoriita-asiassa säädetään oikeudenkäynnistä hallintasoissa annetussa laissa (808/2019).”

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (LE 67) osalta oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kumottavaksi ehdotetun 18 §:n sääntely valituskirjelmän toimittamismahdollisuudesta sosiaalilautakunnalle hallinto-oikeuden sijaan samoin kuin kumottavaksi ehdotetun 19 §:n sääntely valituskirjelmän toimittamismahdollisuudesta hallinto-oikeuteen korkeimman hallinto-oikeuden sijaan on sääntelyä, jota ei ole sellaisenaan laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa. Oikeusministeriö ei kuitenkaan pidä millään tavalla ongelmallisena yleislaista poikkeavan sääntelyn poistamista tältä osin erityislaista. Hallintolain 21 §:ssä ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 18 §:ssä on säännökset asian siirtämisestä toimivaltaiselle viranomaiselle, mikäli valituskirjelmä erehdyksessä toimitettaisiin väärälle viranomaiselle.

Myös vammaispalvelulain kumottavaksi ehdotettu 19 §:n 3 momentti poikkeaa oikeudenkäynnistä hallintoasioista annetusta laista valituslupaperusteiden osalta. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi; 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy. Kumottavaksi ehdotetun vammaispalvelulain 19 §:n 3 momentin mukaan valitusluvan myöntämisen peruste on ainoastaan, jos valituksella on erittäin suuri merkitys asianomaiselle tai jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtäläisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi. Valituslupaperusteet on siis vammaispalvelulaissa säännelty yleislakia tiukemmin siten, että valituslupaa ei voida myöntää ilmeisen virheen tai muun painavan syyn vuoksi. Toisaalta taas vammaispalvelulaissa on valituslupaperusteena myös valituksen erittäin suuri merkitys asianomaiselle, jota ei ole yleislain sääntelyssä.

Oikeusministeriö ei kuitenkaan näe estettä vammaispalvelulain 18 ja 19 §:n kumoamiselle ja samalla valituskirjelmän toimittamisen ja valituslupaperusteiden muuttamiselle pääsäännön mukaisiksi tässä yhteydessä. Valituslupaperusteiden yleislaista poikkeavaa sääntelyä on lainsäädännössä ylipäätään vain vähän, eikä se oikeusministeriön näkemyksen mukaan tässäkään yhteydessä ole tarpeellista.

Oikeusministeriö huomauttaa kuitenkin, että mikäli vammaispalvelulain 19 §:n 3 momenttia ei kumota, tulee sen muotoilussa ottaa huomioon, että pykälän 1 ja 2 momentti sisältää vain vanhentunutta sääntelyä, joka on kumottava. Kuitenkin pykälän 3 momentin yleislaista poikkeava valituslupasääntely on koskenut tähän asti vain saman pykälän 2 momentissa tarkoitettuja päätöksiä, joihin vammaispalvelulain mukaan on tarvittu valituslupa jo ennen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säätämistä. Vammaispalvelulain 19 §:n 1 momentissa tarkoitetut päätökset ovat tulleet valituslupasääntelyn piiriin vasta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain voimaantulon myötä 1.1.2020, ja sen osalta viittaus hallintolainkäyttölakiin on tarkoittanut oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 127 §:n perusteella viittausta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin, jolloin myös valituslupaperusteet ovat tulleet sovellettavaksi ja määräytyvät oikeudenkäynnistä

hallintoasioissa annetun lain nojalla, eikä vammaispalvelulain 19 §:n 2 momenttia koskeneen vammaispalvelulain 19 §:n 3 momentin nojalla. Näin ollen, mikäli vammaispalvelulain 19 §:n 3 momentin yleislain pääsäännöstä poikkeava valituslupasääntely katsotaan tarpeelliseksi säilyttää lainsäädännössä, tulee sen osalta muotoilla selkeästi, että se koskee vain vammaispalvelulain 19 §:n 2 momentissa lueteltuja päätöksiä. Oikeusministeriö ei kannata yleislain valituslupasääntelystä poikkeavan sääntelyn laajentamista muihin vammaispalvelulain nojalla tehtäviin päätöksiin.

Lisäksi oikeusministeriö huomauttaa, että mikäli pykälän 3 momentti nyt kumotaan, muuttuvat pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa valituslupaperusteet hieman, ja tästä syystä tulee myös harkittavaksi, tarvitaanko lakiin tältä osin siirtymäsäännöstä.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (LE 68) 80 §:n viittauksessa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin lain järjestysnumero tulisi kirjoittaa vasta lain nimen jälkeen, eli ”oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)” (lakiehdotuksessa: oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) annetussa laissa).

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 80 §:n ehdotetusta muotoilusta ei nyt käy ilmi, tarkoitetaanko sillä muita hyvinvointialueen monijäsenisen toimielimen päätöksiä vai ylipäätään muita tämän lain nojalla tehtäviä päätöksiä. Pykälän sanamuotoa tulisi tältä osin selventää. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan olisi selkeintä, että pykälä olisi yleissäännös, joka koskisi muiden lain nojalla tehtyjen päätösten muutoksenhakua.

Jos lain 80 §:ssä tarkoitetaan vain hyvinvointialueen monijäsenisen toimielimen päätöksiä, niin tulisi vielä selvittää, jääkö lain nojalla tehtäväksi mitään muun hyvinvointialueen toimielimen tai viranhaltijan päätöksiä, joihin voitaisiin tämän lain nojalla hakea muutosta. Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 81 § ja 81 c § ehdotetaan kumottavaksi. Jos lain nojalla kuitenkin muu hyvinvointialueen toimielin kuin lain 80 §:ssä mahdollisesti tarkoitettu hyvinvointialueen monijäseninen toimielin tai viranhaltija edelleen tekee päätöksiä, niin muun sääntelyn puuttuessa näihin päätöksiin haettaisiin kuitenkin muutosta hyvinvointialueesta annetun lain mukaisessa järjestyksessä aluevalituksella. Tällöin muutoksenhausta näiden päätösten osalta olisi selvyyden vuoksi syytä kirjoittaa lakiin informatiivinen viittaus.

Lisäksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 82 §:n 1 momentin sääntely muutoksenhausta valtioneuvoston, sosiaali- ja terveysministeriön, aluehallintoviraston ja hallinto-oikeuden päätökseen on tarpeetonta sääntelyä, koska se noudattaa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaista pääsääntöä. Ainakin siinä tapauksessa, että lain 80 § muotoiltaisiin koskemaan kaikkia kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain nojalla tehtyjä päätöksiä lukuun ottamatta lain 81 a §:n mukaisia päätöksiä, voitaisiin lain 82 §:n 1 momentti tarpeettomana kumota.

Oikeusministeriö huomauttaa vielä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 81 b §:n osalta, että lakiin ei pidä sisällyttää luetteloa viranomaisen päätöksistä, joihin saa hakea muutosta. Tällainen sallivaksi muotoiltu luettelo ei perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaan voi vaikuttaa eräänlaisena välillisenä muutoksenhakukieltona, vaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista ja viime kädessä perustuslain 21 §:n 1 momentista seuraa, onko kulloisessakin päätöksessä kyse valituskelpoisesta ratkaisusta (PeVL 34/2014 vp; PeVL 29/2013 vp; PeVL 15/2012 vp). Tosin tässä tilanteessa lain 81 b §:n sääntely lienee pykälän 3 momentin vuoksi tarpeen pitää voimassa ainakin muutoksenhakuun oikeutettujen osalta.

Lisäksi oikeusministeriö huomauttaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 81 d § pitäisi tässä yhteydessä kumota. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momentin mukaan valituslupasääntely hallinto-oikeuden päätöksestä valitettaessa on tullut kattavasti sovellettavaksi yleislain voimaantulon myötä 1.1.2020. Näin ollen kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 33 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa asioissa, samoin kuin kaikissa muissakin lain tarkoittamissa tilanteissa, hallinto-oikeuden päätökseen on saanut 1.1.2020 alkaen hakea muutosta vain, mikäli korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Tällaisen vanhentuneen, yleislain kanssa näennäisesti ristiriitaisen sääntelyn säilyttäminen erityislaissa olisi omiaan vaikeuttamaan lain oikeaa tulkintaa näissä tilanteissa. Sen vuoksi pykälä on oikeusministeriön näkemyksen mukaan ehdottomasti kumottava tässä yhteydessä. Muutoslain johtolauseessa ja säännöskohtaisissa perusteluissa pykälä onkin esitetty kumottavaksi, mutta rinnakkaistekstissä sen kumoaminen ei ole näkyvissä. Lisäksi johtolauseessa ja rinnakkaistekstissä lain 81 c § on esitetty kumottavaksi, mutta tästä ei ole mainintaa säännöskohtaisissa perusteluissa.

Oikeusministeriön näkemyksen mukaan lastensuojelulain (LE 69) 92 §:n 1 momentin viittausta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain soveltamiseen ei voitane esityksen mukaisesti poistaa, koska muutoin lainkohdasta voisi saada sen käsityksen, että momentin luettelemissa päätöksissä jatkomuutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei edellytä valituslupaa. Mikäli viittaus oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin säilytetään informatiivisessa muodossa, ei lainkohta jätä tulkinnanvaraa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momentissa säädetyn valituslupaedellytyksen sovellettavuudesta. Oikeusministeriö huomauttaa, että lastensuojelulain 92 §:n konstruktio on poikkeuksellinen, koska sen 1 momentin mukaan muutosta hallinto-oikeuden päätökseen haetaan pääsäännön mukaisesti, 2 momentissa on kysymys erityistilanteesta eli suorasta muutoksenhausta ilman valituslupaa hallinto-oikeuden ensi asteena ratkaisemiin hakemusasioihin, ja 4 momentissa on säädetty jatkovalituskiellosta. Sen vuoksi pykälän muuttamisen yhteydessä on otettava huomioon kaikki nämä elementit, jottei sen merkityssisältö muutu toisenlaiseksi kuin olisi tarkoitus.

Pelastuslain (LE 75) 104 §:n 1 momentin sanamuodon voisi korjata yleisesti käytetyn ”Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen” mukaiseksi. Pykälän viimeisen lauseen ”jollei tässä laissa toisin säädetä”, voinee myös poistaa, kun poikkeukset tähän 1 momenttiin on lueteltu heti seuraavissa momenteissa.

Oikeusministeriö huomauttaa, että pelastuslain 104 §:stä esitetään poistettavaksi voimassa olevan lain 1 momentti, joka sisältää sääntelyn oikaisuvaatimusmenettelystä muun ohella lain 102 §:ssä tarkoitettuun päätökseen. Tätä muutosta ei ole hallituksen esityksessä perusteltu. Lain 96 §:n 1 momentin osalta päätökset tekisi jatkossa hyvinvointialueen viranomainen. Hyvinvointialueen viranomaisen osalta (lain 96 §:n 1 momentin ja) 102 §:n mukaisiin päätöksiin sovellettaisiin lakiehdotuksen 2 momentin mukaan aluevalitusta koskevia hyvinvointialueesta annetun lain 16 luvun säännöksiä, joten tässä yhteydessä myös oikaisuvaatimusta koskevat säännökset tulisivat sovellettaviksi. Kuitenkin lain 102 §:n mukaan myös Rajavartiolaitos tekee päätöksiä pelastustehtävästä maksettavista korvauksista ja palkkioista. Mikäli näiden päätösten osalta ehdotetaan oikaisuvaatimusvaihe poistettavaksi, olisi tämä ehdotus pitänyt perustella.

Lisäksi saman pykälän 5 momentissa päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta ennen lainvoimaisuutta ei ole tarpeen erikseen säätää pykälän 2 momentissa tarkoitettujen päätösten osalta, koska hyvinvointialueesta annetun lain 148 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos

oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai viranhaltija taikka valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon. Aluevalitusten osalta päätösten suora täytäntöönpanokelpoisuus on siis lähtökohta, eikä siitä tarvitse erityislaissa erikseen säätää.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (LE 102) 126 § koskee vain muutoksenhakua, joten uudessa 2 momentissa tulisi viitata vain pelastusviranomaisen suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevien päätösten muutoksenhakuun, eikä itse päätöksen tekemiseen.

Saman lain 131 §:n 2 momentissa olevaa siten kuin –rakennetta lakiviittauksessa ei suositella käytettäväksi, koska tällä tavoin viitattaessa ei kyetä päättelemään, tulevatko muun lain säännökset sovellettaviksi vain viittauksen kautta vai onko informatiivisuus viittauksen ainut tehtävä.

Oikeusministeriön hallinnonalan lakeihin liittyvät muutokset

Oikeusministeriö toteaa, että oikeusministeriön lausunnossa sosiaali- ja terveysministeriölle tähän hallituksen esitykseen muutettaviksi ehdotettujen tuomioistuinlain 17 luvun 15 §:ään ja 19 a luvun 7 §:ään sekä oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:ään sote-uudistuksen johdosta tarvittavat muutokset esitetään toteutettaviksi oikeusministeriön valmisteleman, syyskaudella 2021 annettavan hallituksen esityksen yhteydessä (hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden lakien muutoksenhakutien muuttamisesta korkeimmasta hallinto-oikeudesta hallinto-oikeuteen sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta), joten näiden lainkohtien muuttaminen tämän esityksen yhteydessä ei ole enää tarpeen. Tässä oikeusministeriön valmistelemassa hallituksen esityksessä ehdotetaan myös oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annettuun lakiin ja tuomioistuinmaksulain 8 §:än sote-uudistuksen johdosta tarvittavia muutoksia.

Muut huomiot

Oikeusministeriö huomauttaa, ettei terminologian muuttaminen kautta koko esityksen ole yhtenäistä. Esimerkiksi viittaus kuntaan ja kuntayhtymään esitetään joissakin lakiehdotuksissa muutettavaksi viittaukseksi hyvinvointialueeseen, ja joissakin toisissa lakiehdotuksissa viittaukseksi hyvinvointialueeseen ja HUS-yhtymään tai viittaukseksi hyvinvointialueeseen ja hyvinvointiyhtymään. Ainakin osittain on varmasti perusteltua käyttää eri konteksteissa eri terminologiaa näissä viittauksissa, mutta näiden valintojen epäyhtenäisyyttä eri lakien välillä ei ole esityksessä perusteltu muutamaa yksittäistä kohtaa lukuun ottamatta. Valiokunnan voi olla tarpeen varmistaa, että terminologiaa on käytetty johdonmukaisesti eri lakiesityksissä. Esimerkiksi ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetussa laissa (LE 1) viittaus kuntaan ja kuntayhtymään esitetään muutettavaksi viittaukseksi hyvinvointialueeseen ja HUS-yhtymään, samoin kuin veripalvelulaissa (LE 2).

Useissa esitykseen sisältyvissä laeissa viittauksia kuntaan tai kuntayhtymään esitetään muutettavaksi viittauksiksi vain hyvinvointialueeseen. Näin on ainakin lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa (LE 13), sotilasavustuslaissa (LE 15), Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetussa laissa (LE 20), sairausvakuutuslaissa (LE 23) ja mielenterveyslaissa (LE 42) sekä perhehoitolaissa (LE 65) (luettelo ei ole kattava).

Rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (LE 43) osalta viittaukset kuntaan ja kuntayhtymään esitetään muutettaviksi viittauksiksi hyvinvointialueeseen, Helsingin kaupunkiin ja HUS-yhtymään.

Valmiuslaissa (LE 90), Hansel Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa (LE 105) ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (LE 109) viranomaisten luetteloon ehdotetaan lisättäväksi hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät.

Terveydenhuoltolain (LE 40) 7 §:n 1 momentissa viittaus kunnista ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymistä muutettaisiin viittaukseksi hyvinvointialueisiin, kun taas saman pykälän 2 momentissa sama viittaus esitetään muutettavaksi viittaukseksi hyvinvointialueen eri toimijoihin. Saman lain useissa lainkohdissa viittaukset sairaanhoitopiirin kuntayhtymään on esitetty muutettavaksi viittauksiksi hyvinvointialueisiin ja HUS-yhtymään, mutta lain 39 §:n 1 momentin vastaava viittaus viittaukseksi hyvinvointialueeseen ja *Uudellamaalla* HUS-yhtymään. Lisäksi lain 47 §:n 4 momentin viittaus kuntaan on esitetty muutettavaksi viittaukseksi hyvinvointialueeseen tai HUS-yhtymään, kun taas lain 61 §:n 3 momentissa viittaus kuntaan ja kuntayhtymään on esitetty muutettavaksi viittaukseksi hyvinvointialueeseen.

Pelastuslain (LE 75) 96 §:n 1 momentissa olevaa siten kuin –rakennetta lakiviittauksessa ei suositella käytettäväksi, koska tällä tavoin viitattaessa ei kyetä päättelemään, tulevatko muun lain säännökset sovellettaviksi vain viittauksen kautta vai onko informatiivisuus viittauksen ainut tehtävä.

Esityksessä tuodaan esiin, että esityksellä on yhteys oikeusministeriössä valmisteltavaan vanhemmuuslakiin (vaikutus lakiehdotuksiin nrot 48, 79 ja 80) ja avioliittolain muuttamista koskevaan esitykseen (vaikutus lakiehdotukseen nro 82). Oikeusministeriö toteaa, että vanhemmuuslakia koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi viikolla 38 ja avioliittolain muuttamista koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi viikolla 40.

Erityisasiantuntija Petteri Jartti